

Hamnäs by och äldre gårdars historia sammanställt 2015 av Ingvar Östling.

Sågbäcksstugan

Hamnäs bys södra gräns är den bäck som rinner från sjön Blakarn till Bergviken i gammal skrift kallad **Blakarsbäcken**. Den stora fallhöjden i närheten av utloppet i Bergviken erbjöd fina möjligheter till utnyttjande av vattenkraft. Så tidigt som under 1700 talet fanns där ett av byn ägt **sågställe** i gammal skrift även kallad **sågkvarn**. Vid arvskitte på Hamnäs Nr 2 år 1786 finns **sågjärnredskap** upptagna. Samtida handlingar bekräftar tillstånd för **sågställe** i Blakarsbäcken ca 50 famnar från Bergvikens strand och något uppströms från det **gamla sågstället**. När det **gamla sågstället** kom till finns inte angivet. Vid 1700 talets mitt omnämns en **bysåg och en kvarn** vid **Blakarsbäcken** även kallad **Sågbäcken**.

År 1836 fick bönderna Jon Olofsson Hamnäs Nr 1 och Pehr Larsson Hamnäs Sub Nr 2 tillstånd till **Jernmalmsanläggning** vid sjön Blakan på Strandbonden Lars Perssons skogsskifte. Delägare i gruvföretaget var Sockenskräddaren Jonas Brolin och Torparsonen Per Olofsson. Vad utdelningen blev, förutom befintliga gruvhål framgår inte.

År 1854 fick förre nämndemannen Jon Olofsson samt Bonden Jon Hansson i Hamnäs nyttjanderätt i 50 år, **uti den så kallade Blakarns Bäck** samt **ett tunneland av skogsmark därintill**, för att bygga en **sågkvarn** samt rätt att **väga vinter som sommar** över Strandbonden Jon Jönssons mark.

Under senare delen av 1800 talet startade Hamnäsbor ett tegelbruk vid **Blakarsbäckens** utlopp i Bergviken. Verksamheten upphörde före sekelskiftet på grund av dålig lönsamhet. Rester av tegelugnar finns fortfarande kvar.

Sågbäcksstugan byggdes troligen i slutet av 1800 talet som bostad åt tegelbruksarbetare

Aktiebolaget Sågbäckens Tjärdalar grundades 1921 och under några år användes **Sågbäcksstugan** av arbetare vid tjärfabriken bland annat Per Vincent och Jonas Olsson från Hamnäs. Tjärfabriken gick med förlust och verksamheten avslutades efter något år.

År 1921 utfärdades ett **intyg för elinstallation för 110V likström och 6st glödlampor i boningshus och uthus** för Lars Bodins fastighet Bergvreten i Hamnäs. Troligen kom strömmen från en vattendriven generator i **Blakarsbäcken**. El från riksnätet kom till Hamnäs i november 1941.

Vid 1930 talets mitt flyttade Olle Bergman dit med sin familj. Sonen Valter Bergman övertog fastigheten från fadern. Huset vid **Blakarsbäcken** ägs idag av Kurt Bergman, son till Valter Bergman.

Båtsmanstorpet Hamnäs Kallbäcks. Stamhemman är Hamnäs Nr 2.

När man blev utnämnd till båtsman för Hamnäs, Bodarne och Kallbäcks byar, fick man lov att ta namnet Kallbäck.

Båtsmanstorpet byggdes omkring 1880 och ersatte en bostad som fanns på vad som idag kallas Sågbäcken. Bostadshus och uthus uppfördes samtidigt. Samtliga byggnader stod på mark tillhörande Hamnäs Nr 2 och disponerades av byns båtsman. Jorden som torpet disponerade har återförts till stamhemmanet.

Förste båtsman som bodde i båtsmanstorpet var en Nygren född 1842. Ägare till byggnaderna som då stod på stamhemmanets mark har varit:

- Erik G. Kallbäck född den 1 juli 1842 och h.h Karin Olsdotter-Kallbäck född 1841
- Anna Margareta Kallbäck född den 23 mars 1875

- Emma Katarina Kallbäck – Engman född den 2 juli 1897
- Erik Engman, son till Emma Engman övertog byggnaderna och löste in marken.

Skärnes eller Nygårds. Stamhemman är Hamnäs Nr 1.

Den 9 november 1886 delades Hamnäs Nr 1 mellan bröderna Olof Egnell och Jonas Östlund. Olofs del bestod av 2 öres 6 penningland som blev hemmanet Hamnäs s.s.1. Mangårdsbyggnaden uppfördes 1885 av Olof Egnell och h.h Marta, övriga byggnader 1886. Sonen Joel Engnell född 1895, och gift 1922 med Inga Kristina Engman född i Löten 1893, dotter till Anders Nilsson Engman på *PerHans*, övertog gården efter fadern. Joels dotter Rut gift med Erik Öhrn övertog sedan gården. Sonen Håkan, gift med Anna-Kajsa, övertog gården som har varit i släktens ägo sedan 1559 då Hamnäs Nr 1 grundades av Peder Andersson och h.h. Marit.

I boken ***Minnesbok för Skog socken*** berättar Olof Engnell vid 74 års ålder den 8 april 1936, om sina ungdomsminnen bland annat om ***en trevlig julottefärd vid 6 års ålder, alltså år 1868, när månen lyste över Bergvikens spegelblanka is och fadern Olof Olsson på Utigårn och hans drängar selade på två hästar för färden till Segersta kyrka.***

Joel Engnell berättar i sina minnesanteckningar om faderns skridskotur till Bollnäs tillsammans med Lars Bodin. De åkte till Mårdnäs vid Segersta, sedan gick de den gamla vägen som användes när det var båttrafik från Bergviken till Bollnäs, färden fortsatte efter Ljusnan över Varpen till Bollnäs.

Mindre angenäma minnen som nerskrivits är ***plogtjänsten där Hamnäs byskiften*** började i Kallbäck och slutade vid vägkorset i Stråtjärä. ***Vägboken*** som noggrant fördes finns fortfarande kvar.

I mitten av 50 talet startade Erik Öhrn en cirkelsåg på Sågbacken som var i gång ända in på 70 talet. Hamnäsbor som Anders Olsson, Evert Bergman och Sune Söderholm var anställda som hjälpsågare och stabbläggare. Sune publicerade även ett ***Sågblad*** med bilder och beskrivningar om sågverksarbetarens vardagliga vedermödor. På ***Sågbacken*** låg en gång den gamla båtsmansgården innan den nuvarande ***Kallbäcksgården*** byggdes .

På Nygårds mark, där röladan är idag, fanns en backstuga där mor Gertrud Jonsdotter bodde. Hon hade en son, med familjenamnet Brink, som senare blev känd som tillverkare av en vävstol kallad ***Brinkstolen***. Vem kvinnan arbetade hos framgår inte från kyrkans dokumentering från den tiden inte heller när sonen var född eller vem fadern var.

De uppgifter om Gertrud som hittats i kyrkböckerna är följande:

- Namn: Gertrud Jonsdotter
- Yrke: Piga
- Född i Hamrånge 1820-04-18
- Död i Skog 1900-11-13 attesterat Hamrånge 1900-11-29
- Familjestatus: Ogift

År 1880 och 1890 finns Gertrud med i byns husförhållningsprotokoll som före detta piga som vistas i Hamnäs.

Per Olssonvreten eller Junibacken. Stamhemman Hamnäs Sub Nr 2

Den 21 juli 1822 upprättades en avhandling där Jonas Larsson född 1748-04-20 och h. h. Kerstin Larsdotter på fastigheten Hamnäs Sub.Nr 2 utfärdade ***nyttjanderätt till jordlägenhet, mulbete samt virke till byggnad och vedbrand åt sonen Olof Jonsson, hans hustru och barn i deras lifstid.***

1845-11-08 beviljades en inteckning i samma fastighet för att säkra nyttjanderätten och 1884-02-11 förnyades inteckningen i samband med att Jonas Cilén övertog fastigheten, i dagligt tal kallad **Jonlars**, från fadern.

Olof Jonsson var född 1785-11-22 och avled 1887 och han var en yngre bror till Lars Jonsson född 1782-07-26, som övertog hemmanet Hamnäs Sub Nr 2 efter fadern Jonas Larsson död 1810.

Jordlägenheten som avhandlingen omfattade kallades **Per Olssonvreten** och kan med stor sannolikhet antas vara den första bosättningen på **Junibacken**. Troligt är att backstugan byggdes av Olof Jonsson. Lämningar av jordkällaren finns ännu kvar i åkerkanten.

Per Olssonvreten brukades som ett torp under **Jonlars** till arvskiftet mellan Jonas Cilén och brodern Lars Bodin 1887 när torparen, Olof Eriksson-Bergkvist-Engberg, flyttade till torpet Heninge S.s.s 2 som han köpt. Familjen flyttade till Heninge under våren 1887.

Olof Eriksson-Bergkvist-Engberg född 1852-09-24, tidigare kallad Olof Eriksson eller Olof Bergkvist, var en oäkta son till Olof Jonssons dotter Kerstin. Han växte upp på **Per Olssonvreten** hos mormor Margta Ersdotter hustru till Olof Jonsson. Olof Eriksson-Bergkvist-Engberg omnämns som torpare för första gången 1881. Olof Engberg var gift med Christina Hansdotter född i januari 1857 och dotter till Hans Hansson på **Perhans**. Paret gifte sig i juni 1883 och fick totalt 7 barn varav 2 föddes på **Per Olssonvreten** i Hamnäs.

Dagboksanteckningar från Olofs almanacka från år 1887 visar att Olof var en aktiv och duktig jägare. Jaktresultat 1887 enligt anteckningar:

Januari	2 orrar	(hunden åt upp en)			
Jaktlyckan verkar bättre efter flytten till Heninge					
Augusti	24 orrar	32 järpar	1 tjäder	1 mård	2 gräsänder
September	1 orre	2 järpar	1 duva	1 älgdjur	
November	3 harar	1 räv			

Samma år blev han kallad till Tinget för olaga jakt på älg.

Dokument från arvskiftet 1887 visar att Lars Bodin fått ett löfte av fadern att lösa in ett torpställe kallat **Per Olssonvreten** men som inte kunnat arealbedömas utan inblandning av Lantmäteriverket. Slutprodukten av lantmäteriföräntningen blev sedan skattetorpet **Bergvreten** där jordbruksmarken från **Per Olssonvreten** ingick.

Bergvreten. Stamhemman Hamnäs Sub Nr 2

Skattetorpet **Bergvreten** skapades vid arvskiftet 1887 då Lars Bodin g.m Marta Karlsdotter löste in sin arvslott från Kronoskattehemmanet Hamnäs Sub Nr 2 från brodern Jonas Cilén. Dottern Emma Bodin g.m Jonas Östling född i Lingbo övertog senare fastigheten.

Den timrade mangårdsbyggnaden flyttades från Jonlars i början av 1880. Köksmuren på **Bergvreten** är märkt HE 1884. Huset som flyttades var troligen det första boningshuset på **Jonlas** byggt omkring 1780.

Elektricitet från det statliga nätet kom till Hamnäs den 2 november 1941. Lars Bodin tecknade dock avtal om elektricitet alla redan den 9 oktober 1921 varför det kan antas att vissa fastigheter i byn hade elström från en vattendriven generator i **Blakarsbäcken**.

Jonlars. Stamhemman Hamnäs Nr 2.

Från dokument i Riksarkivets från 17-1800 talet framgår att den förste ägaren av Kronoskattehemmanet Hamnäs Sub Nr 2 hette Jon Larsson f. 1748, bror till Lars

Larsson f. 1732. Fadern hette också Lars Larsson f. 1702 d. 1787. Vid arvskifte 1789 fick Jon Larssons ärva 1/3 och broderns Lars 2/3 av föräldrahemmet Hamnäs Nr 2. Från husförhållningsprotokollen från tiden kring 1780 kan man se att Jon Larsson var torpare under Hamnäs Nr 2. Omkring 1780 byggde han det första huset på den fastighet som vid arvskiftet 1789 blev Hamnäs Sub Nr 2. Den timmerbyggnaden flyttades senare till **Bergvreten**.

Nuvarande mangårdsbyggnad byggdes före 1850 av Brita Olsdotters andra man Per Larsson f. 1784 eller Britas son Jonas Larsson f. 1820, far till Lars Bodin och Jonlars sista ägare Jonas Cile'n. Vid restaurering av byggnad har en inskrift hittats som antyder att byggnaden färdigställdes av dåvarande ägare Jonas Cile'n år 1885. Gården var i släktens ägo fram till 1901 då den såldes till Gäfversta Träförädlings AB i Landafors. I juli samma år såldes fastigheten vidare till Olof Engnell på **Nygårds** i Hamnäs. Jonas Cile'n med familj flyttade till Norrala där han köpte hemmanet Fors No 1.

Hamnäs första telefon installerades hos Jonlars 1898. Följande citat från **Skog vår hembygd 1984** beskriver händelsen. **Första telefon i Hamnäs 1898**. Tidningen Helsingen av den 22 januari 1898 berättar under rubriken **när man vill så går det** att Hamnäsborna under en vecka på egen hand och för egen bekostnad och med eget arbete kunde anskaffa skåp, hugga och sätta upp stolpar, skruva in hattar, lägga för och sträcka in trådar och det med liv och lust den 5 km långa sträckan.

Som exempel på händelser i bygden som Jonas Larsson på sin tid var inblandad i kan nämnas den första vattenledningen till byn Kallbäck samt grävning av dike genom skogen från Haneborån till Jonlars i Hamnäs för att driva vattenhjulet till den trösklada som låg strax öster om nuvarande väg genom byn. Tröskladan finns dokumenterad på foto från tidigt 1900 tal.

Uppströms, på Bergvretens mark, fanns även en mindre kvarn. Dammen som försörjde kvarnens vattenhjul förstördes när nuvarande riksväg 83 byggdes. En kvarnsten står uppställd i skogen mellan åkern och den nya vägen på den plats där vattenhjulet som drev kvarnen tidigare fanns.

Huset på Jonlars stod obebott från 1901 till på 1950-talet förutom under en period på 1930 talet när huset användes som förläggning för AK arbetare som byggde vägen mellan Skog och Liltjärna och kallades då **Fläskoset**. Emma Bodin, arbetade i köket under den perioden och träffade där sin blivande man Jonas Östling som kom till Hamnäs som AK arbetare. Byborna deltog i arbetet med häst och kärra och som stenhuggare.

Under 1950-talet avstyckades en tomt och familjen Holm köpte fastigheten.

Engs eller Östlunds. Stamfastighet Hamnäs Nr 1.

Efter delningen av Hamnäs Nr 1 mellan bröderna Jonas Olsson – Östlund och Olof Olsson – Engnell 1886 sålde Jonas Östlund sin del, Hamnäs s.s.2 till Jonas Bergman f 1859, på Hamnäs Nr 2.

Vid arvskifte mellan sönerna Jonas Henning Bergman f. 1896 och Olof Bergman f. 1889, omkring 1920, övertog Olof den Östlundska delen av Hamnäs Nr 1 och uppförde 1923 de befintliga byggnaderna. Hemmanet blir därmed byns yngsta hemman. 1933 köpte Anna och Anders Eng fastigheten och Olle Bergman flyttade med sin familj till **Sågbäcksstugan**.

Hamnäs Nr 2 Oppigårn är ett av byns två stamhemman.

Hamnäs Nr 2 är den andra av byns stamfastigheter som har varit i släktens ägo sedan 1500 talet. Fastigheten grundades 1558 av Olof Anderson, bror till Peder

Andersson på Hamnäs Nr 1, och blev därmed den förste registrerade hemmanet i byn. Brodern Peder är registrerad som hemmansägare år 1559. Tydligt är att hemmanens numrering skapade problem för prästen som höll husförhör. Under en period på 1700 talet växlade prästen fastighetsbeteckningar och familjerna bytte plötsligt hemman, misstagen rättades så småningom till med många strykningar och ändringar i husförhårsprotokollen.

Från skattelängder och bouppteckningar framgår att hemmanet under senare delen av 1600 talet och under 1700 talet var ett av bygdens mest välbärgade hemman. Information om detta finns i **Släktgårdsarkiv Hamnäs Nr 2**, sammanställt av Nils E. Humble.

Hemmanet delades för första gången mellan bröderna Jon Larsson f. 1748, och Lars Larsson f. 1732. En andra delning mellan sönerna till bonden Lars Larsson f. 1732 där sonen Lars Larsson f. 1759 blev bonde på Hamnäs Nr 2 och Olof Larsson f. 1763 blev första bonden på hemmanet **Västegårds**.

Jonas Bergman d.ä. f.1859 son till Olof Larsson f. 1832 o.h.h. Ingrid Jonsdotter f. 1837 gifte sig med Brita Jonsdotter f.1856, dotter till Jonas Larsson på **Jonlars**.

Den gamla mangårdsbyggnaden tillhörande **Oppigårn** revs 1966 och ersattes med en modern villa som totalförstördes tillsammans med den gamla logen, ladugården och uthuset vid en eldsvåda sommaren 2007. Våren 2008 stod en ny villa på samma grund.

Hamnäs Nr 1 Utigårn. Byns andra stamfastighet.

Peders Anderssons hemman registrerades 1559 och kom att kallas "Utigårn". Båda hemmanens byggnader låg i närheten av varandra. **Utigårdens** låg delvis i väglinjen för den väg som byggdes genom byn på 1930 talet. Mangårdsbyggnaden timrades ner och flyttades till Holmsveden. Det enda som finns kvar är **Almtäckens** gamla äppelträd som troligen planterades av en Olof Persson f. 1764 d. 1877 och hans 4 söner som trots faderns protester fortsatte att plantera äppelträd.

Enligt Olof Engnells minnesanteckningar bar äppelträden fin frukt så sent som 1935. Rut Öhrn, dotter till Joel Engnell, var med och inventerade gamla äppelträd i början på 1990 talet där man klassade frukten som ett gult kaneläppel Alexander med ursprung i Ryssland.

Almtäckten i Hamnäs anses vara den nordligaste samling av almar i Sverige och är idag undantaget som ett **Naturvårdsområde**.

Den 9 november 1886 delades Hamnäs Nr 1 mellan bröderna Olof Egnell och Jonas Östlund. Olofs del bestod av 2 öres 6 penningland som blev hemmanet Hamnäs s.s.1 eller **Nygårds**.

Den **Östlundska** delen av Hamnäs Nr 1 fick beteckningen Hamnäs s.s 2 och köptes senare av Jonas Bergman d.ä. Vid delning mellan sönerna Jonas och Olof Bergman fick Olof Hamnäs s.s.2.

När man studerar Riksarkivets handlingar, framförallt husförhörslängderna, kan man se en skillnad mellan hemmansägarna på de två stamhemmanen. Bönderna på Hamnäs Nr 2 ser ut att ha satsat helhjärtat på bondelivet, med stor framgång, medan ägarna av Hamnäs Nr 1 har tagit större del av det aktiva livet utanför byns gränser som nämndemän eller kyrkligt aktiva. Stridigheter vid arvskiften på **Utigårn** har också förekommit, där en son i ting tilldömds en arvslott som senare köptes tillbaka av brodern som var bonde på gården.

Vid ett annat arvskifte i slutet av 1700 talet, när barnen till änkan Anna Persdotter född 1757 på Hamnäs Nr 1 delade hemmanet med morbrodern Olof Persson född 1764. Syskonen sålde sin arvslott bestående av 2 öres 16 penningland till systemen

Brita född 1790 och gift med Jöns Jonsson från Elgnäs för 133 riksdaler och 16 shilling banco med tillträde 1812. Hemmanet fick beteckningen Hamnäs Sub Nr 1 som anträffas för första gången i byns husförhållningsprotokoll 1814. Brita och Jöns sålde sedan fastigheten till en Per Hansson från Trönö och fastigheten fick gårdsnamnet **PerHans**.

Västergårds. Stamfastighet Hamnäs Nr 2.

Hamnäs S.S.2 tillkom vid delning av resterande 2/3 av Hamnäs Nr 2, efter delning år 1789 mellan bröderna Jon Larsson f. 1748 och Lars Larsson f.1732 d.1805.

Lars Larssons söner, Lars Larsson f. 1759 och Olof Larsson f.1763 d.1815, fick vardera överta halva hemmanet före faderns död. Intressant är att notera brödernas tillträde till respektive hemman så långt före faderns död.

Nuvarande mangårdsbyggnad uppfördes av Olof Larsson f.1763 och h.h Karin Larsdotter år 1789. På Västergårds finns idag ett gårdsmuseum med många intressanta maskiner, redskap och verktyg från 17-1800 talet.

Hedlunds. Stamfastighet Hamnäs Sub Nr 1.

Den **Hedlundska** fastigheten låg efter gamla landsvägen öster om **Västergårds** och före **PerHans**. Rester av jordkällare och några gamla fruktträd finns fortfarande kvar. Byggnaden restes omkring 1850 av Hans Hanson, Bror till Per Hansson” och delägare i hemmanet **PerHans**. Byggnaden stod troligen på ofri grund på mark tillhörande **PerHans**. Hur byggnaden hamnade i Per Olof Kallbäck-Hedlunds ägo är inte känt. Familjen Hedlund flyttade till Segersta i slutet av 1890 talet där familjens yngsta barn är fött. Per Olof var Sägman vid Gäfversta sågen år 1900. Vigselsboken bekräftar parets vigsel den 4 januari 1889. Per Olof omnämns som gårdsägare vilket kan betyda att han ägde sitt hus. En annan möjlighet är att det var ett torp under Hamnäs Nr1 eftersom fastigheten inte finns omnämnd som skattetorp. Vidare forskning angående fastighetens tillkomst och avyttring måste bedrivas på landsarkivet i Härnösand.

Den "Hedlundska" familjen bestod av

- Gårdsägaren-Brägararbetaren Per Olof Kallbäck född 1864, med taget namn Hedlund, son till Båtsmannen Erik Gustav Kallbäck och dennes hustru Karin Olsdotter.
- Hustrun Anna Maria Thyr, född 1863 i Skog, tidigare piga hos "Jonlars" samt 5 barn varav 4 var födda i Hamnäs.
- Sonen Gustaf Georg född den 13 oktober 1889
- Dottern Maria Kristina född den 9 april 1893 död i kikhosta den 11 juni 1893
- Dottern Anna Emalia född den 17 februari 1895
- Dottern Johanna Birgitta född den 10 augusti 1897 död den 31 augusti 1897
- Sonen Olof Enock född den 3 januari 1900 i Segersta

PerHans. Stamfastighet Hamnäs Nr 1.

Fastighetsbeteckningen Hamnäs Sub 1 anträffas för första gången i byns husförhållningsprotokoll 1814 när barnen till änkan Anna Persdotter född 1757 på Hamnäs Nr 1 delade hemmanet med morbrodern Olof Persson född 1764.

Syskonen sålde sin arvslott bestående av 2 öres 16 penningeland till system Brita född 1790 och gift med Jöns Jonsson från Elgnäs för 133 riksdaler och 16 shilling banco med tillträde 1812. I byns husförhållningsprotokoll är Brita och Jöns upptagna som ägare till Hamnäs Sub 1 under perioden 1814 till 1835 därefter övertas fastigheten av en Per Hansson född 1819-01-03 i Trönö. Per Hansson flyttade från Trönö till

Hamnäs den 11 juni 1843. Hemmanet "samägdes" med brodern Hans Hansson som till yrket var snickare. Den 28 november 1847 gifte Per sig med Ingrid Olsdotter också från Trönö. Ingrid flyttade till Hamnäs den 27 december samma år. Här återstår forskning på Landsarkivet i Härnösand för att dokumentera exakt tidpunkt för ägarbytet eftersom Per Hansson officiellt flyttade till Hamnäs först 1843 och dessutom bör anses ganska ung som hemmansägare 1835. Troligt är att fastigheten köptes av fadern till Per och Hans.

Per Hanssons dotter, Brita Persdotter, gifte sig den 22 augusti 1876 med Per Engman från Henninge. Parets två första barn, två flickor, dog unga.

Sonen Per Teodor Engman gifte sig den 3 juni 1911 med Anna Matilda Kristina Johansson från Söderala som tidigare tjänat piga på gården.

Per Teodor sålde hemmanet till en Anders Nilsson-Engman gift med Brita Jonsotter, från Löten, omkring 1900. Hemmanet övertogs av sonen Karl Edvard Engman 1916. Anders mor härstammade från Äppelbo i Dalarna. Dottern Inga Kristina, född i Löten 1893, gifte sig med Joel Engnell på Nygården i Hamnäs.

Karl Edvard gifte sig den 1 april 1922 med Anna Maria Olsdotter, syster till Joel Olsson på Västergårds, hon dog när dottern Ann-Mari föddes 1923.

Karl gifte om sig den 27 december 1925 med Emma Kallbäck född 1897 och dotterdotter till Båtsman Erik Gustaf Kallbäck.

Mangårdsbyggnaden uppfördes troligen i början på 1800 talet. Tidigare fanns en mindre mangårdsbyggnad som kan antas vara äldre. Ladugården uppfördes 1905, stall och loge tillkom 1912 och magasinet 1920. Troligen har hemmanets äldre byggnader ersattes av befintliga uthusbyggnader.

Oljons eller Väst i ängene. Stamfastighet är Hamnäs Nr 1.

Här återstår forskning på Landsarkivet i Härnösand för att dokumentera gårdens ursprung och historia. Ganska säkert är att gården härstammar från Hamnäs Nr 1. Troligt är att det från början var ett torp under stamfastigheten som någon gång tidigt 1900 fick sin egen fastighetsbeteckning.

Byggnaderna uppfördes av en Per Englöv från Hanebo och Kerstin Mickelsdotter f. 1837 i Bastnäs. Kerstin kom till Hamnäs som piga hos Jonlars och gifte sig 1860 med Per Englöv som tidigare också arbetat som dräng hos Jonlars. Det har berättats **att som nygifta arbetade de till sitt hem med att hugga timmer till stockar och bräder samt bröt sten till grunden till sitt blivande hem, allt med den tidens redskap (slut på citat).**

Dottern, Anna Kajsa Englöf f.1865 gifte sig med Olof Jonsson, son till Jonas Larsson på Jonlars. Olof Jonsson står upptagen i kyrkans dokument som torpare till skillnad från brodern Lars Bodin på Bergvreten som tituleras skattetorpare. Slutsatsen blir att Oljons gården fortfarande tillhörde stamfastigheten. Vem som köpte loss torpet från stamfastigheten är inte känt men Anna Kajsa och Olofs son Per Olofsson-Winzent står dock som ägare till fastigheten.

Per Winzents hustru Kristin dog 1932 och Per gifte om sig 1935 med Hanna som hade dottern Rut med sig i äktenskapet.